

Ο ΕΡΜΟΝΑΣ*

Οί εφημερίδες που τόσο καλοδεχτήκανε το πρώτο βιβλίο του, «Τῆς Ζωῆς», φανήκανε κάπως επιφυλαχτικές για το δεύτερο βιβλίο του, που ἰδῶ κ' ἔνα μῆνα βγήκε, τὴν «Ἀργώ». Οἱ περισσότερες ὄχι μόνο δὲ μιλήσανε, μὰ οὔτε κ' ἐν τὸ βρῖσανε, καθὼς περίμενε κανείς. Μοναδικὴ ἐξίχρηση ἔκαμαν ὁ κ. Καλογερόπουλος τῆς «Παναθηναϊκῆς» που στήν κατ'ἀστρον τὸ φιλολογικὸ ἀπολογισμὸ τοῦ 1905 ἀνάφερε, πλὰι στοὺς Μπισσιφινίκους καὶ Τσιμπουράκιδες τῶν ἐσπερινῶν ἐφημερίδων, καὶ κάποιον Ἑρμοῖνα, ἕνας ἄλλος ὑπερποιητὴς που χαρακτηρίσε ἀνευρα τὰ ποιήματά του, κ' ἕνας τρίτος ὑπερκριτικὸς που σφώτατα ἀνακάλυψε πὼς τὰ ποιήματα τοῦ Ἑρμοῖνα δὲν εἶναι σονέττα, ἀφοῦ δὲν ἔχουνε ρίμες, ἐνῶ ὁ Ἑρμῶνας ὁ φτωχὸς οὔτε ὁ ἴδιος τὸ σκέφτηκε ποτὲ οὔτε σὲ κανέναν εἶπε μυστικὰ πὼς ἔγραψε σονέττα μὲ ρίμες. Ποιήματα ἔγραψε ὁ Ἑρμῶνας καὶ πρέπει μὴ νὰ νοιώθει κανεὶς ἀπὸ ποίηση γιὰ νὰ λείει τίς ἀνοησίες τοῦ ὑπερποιητῆ καὶ τοῦ ὑπερκριτικῆ.

*

Ὁ Παλαμᾶς, δικιολογώντας τὴ σιωπὴ τοῦ Τύπου γιὰ τὸ δεύτερο βιβλίο τοῦ Ἑρμοῖνα, μούλεγε :

— Ἐρεῖς τί τρέχει; Γιὰ τὸ πρῶτο βιβλίο του γράψανε μόνο καὶ μόνο γιατί εἶταν πρῶτο· μὰ γιὰ τὸ δεύτερο σὰν καλοὶ νοικοκυρεῖς σκεφτήκανε: «Μπᾶ! Αὐτὸς ὁ κύριος θὰ μᾶς βγάλει κάθε χρόνο κι ἀπὸ ἕνα βιβλίο; Πᾶει πολὺ! Ἄν τοῦ γράψουμε καὶ φέτος, μπορεῖ νὰ μᾶς βγάλει τρίτο βιβλίο τοῦ χρό-

* Τὸ ἄρθρο δημοσιεύτηκε στὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Κυριακῆς (ἀριθ. 5564, σελ. 1. στήλ. 5 καὶ 6) κάτω ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἑρμοῖνα. Ὁ φίλατος κ. Γ. Βουτσινᾶς, ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἄστυ», που καὶ μὲρῶς δυνάτῃ ἔχει καὶ γούστο καλλιτεχνικὸ ἀσυνείθιστο γιὰ Ρωμῆ δημοσιογράφου, δέχτηκε νὰ γραφτεῖ ἄρθρο γιὰ τὸν Ἑρμῶνα μὲ τὴ συμφωνία ἢ γλώσσα του νὰ μὴν εἶναι ἡ δημοτικὴ τοῦ Νουμᾶ, γιατί, καθὼς μούγραψε, «μὴ φημερίδα πέφτει καὶ σὲ χέρια κουτῶν καὶ ἀμαθῶν». Γράφτηκε λοιπὸν τὸ ἄρθρο ὄχι στὴ δημοτικὴ τοῦ Νουμᾶ ἀλλὰ... στὴ δημοτικὴ, πούναί τὸ ἴδιο, κ' ἔτσι δημοσιεύτηκε. Στὸ ξανατύπωμά του τώρα μόνο μερικὰ ν' ἀκαθάρτα θὰ φύγουν καὶ μερικὰ σύμφωνα θ' ἀλλάχτουν, πού εἶχαν μπεῖ στὸ «Ἄστυ» γιὰ νὰ μὴν ξαφνιστοῦν οἱ κουτοὶ καὶ οἱ ἀμαθεῖς, ἂν καὶ τέτοιους ἀναγνώστες, θαρρῶ, τὸ «Ἄστυ», καὶ κυκλοφορεῖ σὲ διαλεχτὸ κύκλο, δὲν ἔχει.

Γιάκα τὸν Τούρκο, σὰν ἕναν ξακουστὸ τραγουδιστὴ, καὶ γιὰ τοῦτο κοντοστάθηκα κι' ἀκουσα μὲ προσοχὴ τίς παραπάνω κουβέντες καὶ θέλοντας κι' ὁ ἴδιος νὰ κρίνω μπῆκα στὸ καπηλιό. Πολλοὶ λίγοι ἀνθρώποι ἔχουνε μπῆ σὲ χωριάτικο καπηλιό. Τώρα οἱ κυνηγοὶ μπορεῖ νὰ γνωρίζουνε μερικὰ, μὰ οἱ κυνηγοὶ μπαίνουνε ὅλοθι.

Οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τίς καλύβες εἶν' ὅλο- ὅλο μὴ σκοτινιὰ ἀντικάμαρα, ἔπειτα μὴ μεγάλη κάμαρα χωρισμένη σὲ δύο ἀπὸνα μισοφούντι. Κι' αὐτὸς ὁ τοῖχος δὲν περνιέται ποτὲς ἀπὸ τοὺς πελάτες, μονάχα ἀπὸναν πλατὺ φεγγίτη σοῦ βολεῖ νὰ παρατηρήσῃς τὴν ἄλλη μεριά. Καὶ βλέπεις ἕνα τραπέζι ἀπὸ ξύλο ρουπακιῶ καὶ πάνω σ' αὐτὴ τὴ μπάγκα πουλάει ὁ ἔμπορος τὰ πιστά. Ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ μεσοφούντι βλέπεις μποτῖλλιες μὲ χτόφες καλοσφραγισμένες.

Στὴν κάμαρα, πού κάθονται καὶ τὸ τραβᾶνε, εἶναι πάντα ἄδια βουτσιᾶ, ἕνας μπάγκος κι' ἕνα τραπέζι· καὶ στὸν τοῖχο εἶναι κρεμασμένα χοντροκαμωμένα κονίσματα, πού τὰ λένε λουμπὸν-σινίγια.

Ὅταν μπῆκα μέσα, βότκα μαζεμένη μὴ μεγάλη παρῆα. Ὁ Νικόλας εἶτανε μπροστὰ στὴν μπάγκα του, πάντα μὲ τὰ γελαστά του τὰ μούτρα, βάζοντας δύο ποτηράκια ρακὶ στοὺς δύο φίλους που

νου, καὶ τέταρτο τὸν παραπάνω χρόνο, κ' ἔτσι τὸ κακὸ νὰ μὴ σταματήσει ποτὲ σ' αἰῶνα τὸν ἀπανταῖα...

Καὶ τὸν Ἑρμοῖνα τὸν πάσανε ἀπὸ ποιητὴ σὰ νὰ εἶταν κανένας ὑποτελωνοσταθμάρχης. Ἐγὼ δὲν ἔρχομαι σήμερα νὰ ξαναδιορίσω τὸν ἀδικοπαμένο· τίτιο δικαίωμα δὲν τὸ ἔχω, ἂν καὶ εἶμαι Ρωμῆς καὶ δημοσιογράφος, ἔχω δηλαδὴ δύο πολύτιμα προσόντα που μοῦ δίνουν κάθε δικαίωμα ὄχι μόνο νὰ διορίζω καὶ νὰ παύω ποιητὲς, ἀλλὰ νὰ κάνω καὶ ἐπιστημονικὲς ἀνακλύψεις που νὰ καταπλήσουν καὶ νὰ ἀπομωραίνουν κι αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐπιστήμονες γιατροὺς. Τὰ προσόντα αὐτὰ δὲ θὰν τὰ μεταχειριστῶ, γιατί εἰδύμαι τὸ «Ἄστυ» που μὲ δέχεται σήμερα στὶς στήλες του — ἔστω καὶ μὲ κάποιους... γλωσσικοὺς περιορισμούς —, εἰδύμαι καὶ τὸν Ἑρμοῖνα που μὴ τέτια προστασία θὰν μπορούσε ἀξιόλογα νὰν τὴν πάρει γιὰ προσωπικὴ προσβολὴ καὶ νὰ μοῦ ζητήσει τὸ λόγο.

*

Ἐμεῖς αἱ περὶ τὸν Νουμᾶν, καθὼς συνειθίζουμε νὰ μᾶς λένε αἱ περὶ ἄλλα διάφορα πράγματα» συμπόλιτες μας, ἔχουμε κακοσυνειθίσει νὰ σεβόμαστε τὴν ἀληθινὴ ἀξία ὅπου κι ἂν τὴ συναπαντοῦμε, κι ὁ Ἑρμοῖνας μὲ μὴς πρωτοφάνηκε μὲ τὸ βιβλίο του «Τῆς Ζωῆς» ἔγινε μονομῆς τοῦ σεβασμοῦ μας καταχτητής. Δὲν εἶταν μόνο ὁ ποιητὴς ποῦφερε τὴν ψυχὴ μας σ' ἄγνωστα καὶ καινούρια ἀνθοτόπια, οὔτε μόνο ὁ τεχνίτης που κυβερνοῦσε σὰ δούλους τοὺς ρυθμούς. Εἶταν κάτι παραπάνω κι ἀπὸ τοὺς δύο· εἶταν ὁ Μάγος που μᾶς μάγεψε καὶ που μᾶς θάμπωσε — τίτιος Μάγος που ἕνας Ψυχάρης κ' ἕνας Παλαμᾶς πῖσανε πρῶτοι καὶ τὸν προσκυνήσανε.

Μελετήστε τὰ βιβλία του, μελετήστε τὰ ῥαβρα του τὰ κριτικά, μελετήστε ὅτι ἔγραψε κι ὅτι θὰ γράψει, μελετήστε τὰ ὅμως χωρὶς τὴν ἀναθεματισμένη γλωσσικὴ προκατάληψη, μελετήστε τὰ ὄχι ἐπιπόλαια σὰ Ρωμῆοι, ἀλλὰ προσεχτικά, βαθιά, μὲ πίστη, μὲ καλὴ πίστη (γιατί χρειάζεται ἡ καλὴ πίστη καὶ στὸ διάβασμα), καὶ θὰ καταχτηθεῖτε ἀπὸ τὸ Μάγο.

Περισσότερα δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Δὲ βρίσκω λέξεις ὄχι νὰ φανερώσω, ἀλλὰ νὰ κρίνω τὸν ἐνθουσιασμό μου, γιατί δὲ θέλω νὰ πῶ ὅτι αἰσθάνομαι, μήπως καὶ παρεξηγηθῶ, μήπως καὶ μοῦ πουν πὼς δὲν κρίνω ἀλλὰ ρεκλαμάρω ἕνα συνεργάτη μου — τί συνεργάτη; ἕνα στύλο ἀληθινὸ τῆς ἐφημερίδας μου, ἕνα στύλο τοῦ

μὲ μὴς εἶχανε μπῆ.

Στὴ μέση τῆς κάμαρας στέκουνταν ὁ Γιάκας ὁ Τούρκος. Εἶτανε καμιά εἰκοσιπενταριά χρονῶν, ψηλὸλυγος, χλωμὸς κι' ἀτάλικος.

Μόλο που δὲ φαινόταν νῆχη γειὰ, τὰ βαδουλωμένα του μάγουλα, τὰ ξεπεταμένα κόκκαλα στὸ πρόσωπό του καὶ τὰ σταχτιά του μάτια δείχνανε μὴ παθητικὰ ψυχὴ.

Κατέχονταν ἀπὸ μὴ μεγάλη συγκίνηση, τὸ κορμὶ του ἔτρεμε, ἡ ἀναπνοή του εἶτανε ἀταχτὴ κ' ἐννοιωθε μ' ἄλλα λόγια κείνη τὴ στιγμὴ τὴν ἀνίκητη συγκίνηση που νοιώθει κανεὶς ὄντας πρόκειται νὰ τραγουδήσῃ ἢ νὰ μιλήσῃ μπροστὰ σὲ κόσμο. Κοντὰ του, στέκουνταν ἕνας ἀνθρώπος καμιά σαρανταριά χρονῶν, ψηλὸς καὶ δυνατός· εἶτανε ὁ λωσδιόλου τὸ ἀντίθετο τοῦ Γιάκα. Ὡμοι πλατιοὶ που τάιριζαν μὲ τὰ δυνατὰ κι' ὅλο νεῦρα μπράτσα του καὶ μὲ τὴ χάλκινη σκεδὸν ὄψη του, ὅπως ἔχουνε οἱ Τατάροι. Τὴν πρώτη στιγμὴ που θὰ τὸν εἶλε- πες ἡ φυσιογνωμία του θὰ σοῦ φαίνονταν σκληρὴ, μὰ ὕστερα θ' ἄβλεπες πάνω τὸ γλυκὸ ἀντιφάγγισμα τοῦ στοχασμοῦ.

Σπάνια σήκωνε τὰ μάτια κ' ἔριχνε γλήγωρα γλήγωρα μὴ ματιὰ γύρα του, σὰν ταῦρος κάτου ἀπὸ τὸ ζυγὸ.

ἀγώνα μας... τοῦ προδοτικοῦ. Ὁ Παλαμᾶς μᾶς μίλησε σοφὰ γι' αὐτόν· μᾶς μίλησε κι ὁ Ψυχάρης. Ὑστερ' ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς, τὰ δικὰ μου τὰ λόγια περισσεύουν.

Τὸ μόνο που μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ κάμω, εἶναι νὰ δώσω στοὺς ἀναγνώστες μου μερικὲς πληροφορίες βιογραφικὲς. Νὰν τοὺς πῶ λ.χ. πὼς λέγεται Πέτρος Βλαστός, πὼς εἶναι Χιώτης, πὼς ἀκόμα δὲν ἔκλεισε τὰ εἰκοσιπέντε χρόνια, πὼς σπούδασε Νομικὰ στὸ Πανεπιστήμιό μας καὶ πὼς τώρα ἐμπορεύεται στὶς Ἰντίες, σὰ καταστήματα τῶν Ralli Brothers. Ὅσο γιὰ τὴ θρησκεία του, εἶναι ὁρθόδοξος δημοτικιστὴς, δηλ. λατρεύει τὴ Δημοτικὴ γλώσσα γιὰ θρησκεία του, καὶ τὴ λατρεύει ὁρθόδοξα, ἀφοῦ ἀναγνωρίζει τὴ δουλιὰ τοῦ καθενὸς ἐργατῆ τῆς κι ἀφοῦ δὲν ἐζήτησε κι οὔτε θὰ ζητήσει ἂν κ' ἔχει ὅλα τὰ προσόντα νὰν τὸ ζητήσει, νὰ κάμει κι αὐτὸς δική του Σκολή, δικὸ του κόμμα, νὰ γίνε κι αὐτὸς Ἀρχηγός.

*

Στὴ μελέτη δύσκολα θαρρῶ θὰ βρεθεῖ δεύτερος Ρωμῆς λόγιος νὰ μπεῖ στὸ πλὰι του. Ἐχει μελετήσει τόσο καὶ τόσα ὥστε νὰ κουδεντιάξῃς ὥρες μαζὶ του καὶ νὰ μὴν ξαφνιάξῃς, καθὼς τὸ παθαίνει μὲ πολλοὺς δικούς μας ποῦχουν μάθει ἀπ' ἔξω μόνο τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων ξένων συγγραφέων καὶ σὲ πετροβολᾶνε μ' αὐτὰ μὲ μὴς ἀνοίξουν τὸ στόμα τους. Τόση μετριοφροσύνη σὰν τὴ δική του δὲν ἔχω ξαναῖδε, καθὼς δὲν ἔχω ξαναῖδε καὶ τόσο μεθοδικὸ καὶ ὀρθόνομο μεταχειρίσματος τῆς μελέτης. Μελέτησε τόσα πολλὰ καὶ τόσο γερά, ὄχι γιὰ νὰ παπαγαλλίξῃ κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ ὅσα μελέτησε, ἀλλὰ γιὰ νὰ μορφώσει δική του γνώμη ἀπὸ κείνα που μελέτησε. Κ' ἔχει δική του γνώμη γιὰ τὸ κάθε τί. Καὶ τὸ βλέπεις καὶ στὴν κουβέντα του καὶ στὸ γράμμά του.

Τὰ κριτικά του ἄρθρα, που τώρα τελευταῖα ἄρχισε στὸ «Νουμᾶ», μὲ τίς πρωτότυπες μὴ καλοζυγισμένες γνώμες του, εἶναι κάτι που τώρα τὸ πρωτοβλέπουν τὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Ὅχι μόνο κρίση ὀρθή καὶ μελετημένη, μὰ καὶ εὐσυνειδησία ὁλοσδιόλου ἀσυνείθιστη σὲ μᾶς.

Θὰ θυμοῦμαι πάντα τί μοῦ εἶπε ὅταν τὸν παρὰ κάλεσα ν' ἀναλάβει τὴν κριτικὴ τῶ βιβλίου στὸ «Νουμᾶ».

— Οὔτε τόσο μελετημένος εἶμαι γι' αὐτὴ τὴ δουλιὰ, οὔτε τόσο καλόψυχος. Θὰ λῶ τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν ἀξίζει, γιατί θὰ δυσαρεστοῦμε πολλοὺς.

Ἡ παλιά του ρεντιγκότα εἶτανε τριμμένη καὶ ἡ κραβάτα που φοροῦσε στὸ λαμπρὸ εἶχε κατ'ἀντήσῃ πιά ἕνα κομμάτι σπάγγος. Αὐτὸς εἶταν ὅπου ὁ Ὀμπαντόνης ἀνάφερε μὲ τὸνομα Ντίκνης ὁ Ἀφέντης. Μπροστὰ του καθόταν ὁ ἀντίπαλος τοῦ Γιάκα, ὁ ἀργολάβος.

Εἶχε κορμὶ μέτριο, μὰ καλοφτιασμένο, πρόσωπο βλογιόκομμένο, μαλλιά κατσαρά, μύτη γυρισμένη πάνω, γένια σὰ μεταξὶ καὶ μικρὰ ματάκια που εἶχανε τὸ χρώμα τοῦ γουβιῶ. Μιλοῦσε λίγο καὶ στέκουνταν μὲ τὰ χέρια σμιχτὰ κάτου ἀπὸ τὰ γόνατα ἢ ἔσερνε μπροστὰ πότε τὸ δεξὶ πότε τὸ ἀριστερό του πόδι, γιὰ νὰ φανῶνε τὰ κόκκινα παπούτσια του, που δὲν ἔσπερυνταν ὡστόσο καὶ κάποιες κομψότητες.

Φοροῦσε ἕν' ἀρμυὰκι ἀπὸ σταχτὶ ρούχο πάνουθε ἀπὸ τὸ κόκκινο πουκάμισό του, που τότε στένεβε στὸ λαμπρὸ.

Οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου χύνονταν ἀπὸ τὸ παράθυρο μέσα, μὰ ἡ ὑγρασία καὶ ἡ σκοταδερὴ εἶτανε τόσο μεγάλες μέσα στὴν καλύβα, που τίποτα δὲν ξεχώριζες.

Ἡ ἀποπνιχτικὴ κάψα τ' Ἀλωνάρη καὶ μέσα γίνονταν δροσερὴ ὑγρασία, που σὲ ἀπαλοσκέπαζε ὡς σύγνεφο γιομάτο νερό.

Γιὰ τὸ πρῶτο γέλασα· γιὰ τὸ δεύτερο καταχάρηκα.

— Καλὰ, τοῦ ἀποκριθῆκα, ὥς μὴν εἶσαι μελετημένος· δὲν πειράζει· μέσα σὲ τόσους καὶ τόσους φωστῆρες τῆς κριτικῆς ποὺ μᾶς περιτριγυρίζουν, ὥς ὑπάρχει κ' ἓνας ἀμελέτητος σὺν καὶ σένα. Μᾶς χρειάζεται κ' ἓνας τέτιος καὶ καλωσόρισες. Γιὰ τὴ σκληρόα σου μὴν κακοκαρδίζεις. Γενῆτε σκληροί, φωνάζει καὶ ὁ Νίτσε, καὶ οἱ κριτικοί μας—ἀλλοίμονοι!—εἶναι τόσο μαλακοὶ καὶ γι' αὐτὸ ὡς τώρα μᾶς φορτώσανε στὴ ράχη μας τόσα καὶ τόσα φιλολογικὰ μαλάκια. Σκληροὶ κριτικοὶ μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ μᾶς περάσουν ὅλους ἐν στόματι μαχαίρας καὶ γίνεσθαι οἱ πρῶτος Τουρκοκοιμῆτες.

Γι' αὐτὸ κ' οἱ κριτικὲς του, οἱ σκληροί, οἱ ἀλύγιστες, οἱ ἀπότομες, ξαφνιάζουν· μὰ δὲν πειράζει· σιγὰ σιγὰ θὰν τίς συνειθίσουμε. Εἴμαστε, βλέπετε, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα σὺν τὰ μικρὰ παιδιὰ· μᾶς κακοσυνειθίσανε μὲ τὰ ζαχαρωτὰ καὶ τὸ κινῖνο δὲν τὸ παίρνουμε. Μὲ τὸ κριτικὸ κινῖνο ὅμως κόβονται οἱ φιλολογικὲς θερμὲς καὶ ὅχι μὲ τίς καραμέλλες.

*

Ἀρκετὴ ὥρα, θαρρῶ, μίλησα χωρὶς νὰν τὰ καταφέρω νὰ δεῖξω καλὰ καλὰ τί εἶναι ὁ Ἑρμονας. Αὐτὸ πᾶς ζητήστε το ἀπὸ τὰ βιβλία του καὶ ὅχι ἀπὸ μένα. Εἶναι τόσο φλύαρος, ὥστε ἀμέσως θὰ σᾶς τὸ φανερώσουν τὸ μυστικόν.

Δ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΗΤΟΙ

Δημοσιένης + Ἀριστοτέλης + Ἡσύχιος.

«Ἐχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ὑποβάλλω δὲν ἀντίκειται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, διότι ἐὰν (!) εἶχον ἐναντίαν ἰδέαν, ἐμὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν τὴν ὁποῖαν ἔχω ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ ἐπιβάλλει ἵνα ληφθῇ μέτρον ὅτι, δὲν ἤθελον ὑποβάλλει τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις θέλει ὑποβάλλει εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς. Οὐδεὶς, κύριοι, δύναται ἵνα ὑποστηρίξῃ ὅτι τὸ

Ἡ εἰσοδὸς μου ἔφερε, φαίνεται, στενοχώρια στοὺς μουστερηδες τοῦ Νικόλα, μὰ σὺν εἶδαν τὸ νοικοκύρη νὰ μὲ καλημερίσῃ, συχάσανε.

Κάθησα σὲ μιὰ γωνιά, πλάι μ' ἓνα μουστερὴ κουρελιάρη.

— Δοιπὸν φωνάζει ξαφνικὰ ὁ Ὀμπαντόνης. Κι' ἀφοῦ ἔδωκε μονορούφι τὸ ποτήρι του μὲ τὸ ρακὶ ἔκκολούθησε νὰ λὲν ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀναφώνησιν αὐτὴ παράξενα λόγια. — Γιατί δὲν ἀρχίζουμε; Τί λές; Γιατί;

— Ν' ἀρχίστε, κάνει ὁ Νικόλας.

— Θ' ἀρχίσουμε, κάνει ὁ ἀργολάβος κ' ἔχαμογέλασε μὲ πεποίθησιν.

— Μὰ βέβαια, λέει ὁ Γιακάς, πρέπει ν' ἀρχίσουμε τώρα κιόλας.

— Ἐλᾶτε, μωρὸ παιδιὰ, κάνει ὁ Μοργκάτς μιλώντας μὲ τὸ λάρυγγα, θ' ἀρχινήσουμε ἢ ὅχι;

Μὰ ἀντὶς ν' ἀρχινήσουν οἱ τραγουδιστάδες πέσανε σὲ σιωπὴ· ὁ ἀργολάβος μάλιστα οὔτε σάλεψε ἀπὸ τὴ θέσιν του.

— Εἶναι ὥρα ν' ἀρχίστε, φώναξε ὁ Ντίκης ὁ Ἀφέντης.

Ὁ Γιακάς ἀνασείρησε.

Ὁ ἀργολάβος σηκώθηκε, ἔβηξε κ' ἐπῆρε μιὰ πόζα.

συμφέρον τοῦ στρατοῦ δὲν ἐπιβάλλει ἵνα παύσῃ τὸ «κακὸν τὸ ὁποῖον γίνεται σήμερον».

Ὁ παράγραφος ἀφ' οὗ μᾶς θυμίζει ἓναν ἄλλον ἀπὸ μιὰ παλιὰ κωμωδία.

«Μοῦ ἠκολούθησεν ἐν ἀκολούθημα τὸ ὁποῖον εἰς ὅλα τὰ ἀκολουθήματα τὰ ὁποῖα δύναται ἵνα ἀκολουθήσῃ οὐδέποτε ἠκολούθησε τὸ ἀκολουθήμα τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν».

Μὰ στὸν παράγραφόν του ὅχι μοναχὰ φαίνεται Δημοστένης ὡς πρὸς τὴν Ρητορικὴν ὁ κ. Θεοτόκης, παρὰ καὶ Ἀριστοτέλης ὡς πρὸς τὴν Λογικὴν, ἀφοῦ ἡ πεποίθησίν του πῶς δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὰ τὰ νομοσχέδια τοῦ στηρίζεται στὸ πῶς δὲν ἔχει ἀντίθετη γνώμη. C'est son opinion, ποῦ λέν οἱ Γάλλοι, et il la partage.

Μὰ καὶ Ἡσύχιος μπορεῖ νὰ κηρυχθεῖ ὁ κ. Πρόεδρος ὡς πρὸς τὸ Λεξικόν του. Ἀκούστε (σοβαρά). «Οὐδεὶς δύναται νὰ (ἢ ἵνα;) ἀρνηθῇ ὅτι σύστημα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει εἰς ἀξιωματικούς ἵνα μὴ ὑπηρετοῦν ἐν τῷ στρατῷ [ὅλα τὰχει ἡ Ζαφίρτσα, ἡμόνε ἡ δοτικὴ τῆς λείπει] εἶναι ὀρθόν». Στραβὸν ἤθελε νὰ πεῖ ὁ κ. Πρόεδρος, μὰ προτίμησε φαίνεται ἵνα μιλήσῃ ἀνάποδα, παρὰ ἵνα μιλήσῃ μαλλιάρα.

Ὁ ἀκόλουθος παράγραφος πάλι κλεῖ μέσα του ὅλες τίς Χάρες μὲ τὸ Μουσηγέτη τους μαζί.

«Ἄλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ [γιατί ὅχι ἵνα;] ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἐνὸς ὕπαρχει τὸ δικαίωμα τοῦ θέτειν ὑπόψηφιότητα, ὑπάρχει ἐπίσης καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοποθετήσεις, διότι ὅταν ὁ ἀξιωματικός μὴ ὦν εὐχαριστημένος ἐκ τοποθετήσεως ἡ ὁποία ἐγένετο ὠφελεῖται κενῆς θέσεως καὶ θέτει ὑπόψηφιότητα ἡ ὁποία τῷ δίδει τὸ δικαίωμα ἵνα ἐπὶ τέσσαρα ἔτη μὴ ὑπηρετήσῃ ἐν τῇ θέσει ὅπου ὠρίσθη».

Ἄμ' ἡ ἀπόδοσις; Μὰ γιὰ τὴν ἀπόδοσις, βλέπετε, δὲν περίσσεβε ἀνασασμός.

Ξενισμούς πιά καὶ τέτιες παρανουχίδες δὲ σᾶς δίνω. Τὰ μισὰ ἀπάνου κάτου λόγια τοῦ κ. Προέδρου εἶναι ξενισμοί. Ἐνα ὅμως «τί πράττεται» ἀντὶς «τί γίνεται» (cosa si fa) δὲν πλερώνεται μήτε μὲ χρυσάφι καὶ ὥς μένει πάντα γνωστὸ.

Τώρα ὥς βάλουμε καὶ τὸν κολοφῶνα ὡς εἶδος ρητορικὸ στεφάνι ἢ κοῦκο.

«Τίς εἶναι ὁ κύριος τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως τῆς τοποθετήσεως;»

Ὅταν καταλάβουμε, κ. Παρτσινέβολε, τί θέ-

— Καὶ ποίους θὰ τραγουδήσῃ πρῶτος; ρώτησε μ' ἀλλοιώτικη λιγὰκι φωνὴ τὸ Ντίκη Ἀφέντη, ποῦ στέκονταν ἀκίνητος πάντα στὸ μέσο τῆς κάμαρας.

— Ἐσύ, μωρ' ἀργολάβε, ἐσύ ἀδερφάκι, φωνάζανε ὅλοι.

Σηκώθηκε, ἀνασήκωσε τίς πλάτες, κοιτώντας τὸ ταβάνι σὺν ἐμπνευσμένους καὶ σῶπασε.

— Νὰ βάλουμε κλῆρο, λέει ὁ Ἀφέντης.

Καὶ τὸ κατοσταράκι στὸ τραπέζι.

Ὁ Νικόλας ἔσκυψε, πῆρε μιὰ κανάτα ποῦ εἶτανε καταγῆς καὶ τὴν ἀπῆλθε στὸ τραπέζι.

Ὁ Ντίκης ὁ Ἀφέντης σήκωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸ Γιακά καὶ λέει:

— Τί κάνουμε;

Ἐποῦτος ἔψαξε στὶς τσέπες του, ἔβγαλ' ἓνα καπνὶ καὶ τὸ σημάδεψε.

Ὁ ἀργολάβος πῆρε μέσα ἀπὸ τὸ καφετάνι του ἓνα ὠραῖο πέτσινο πορτοφόλι καὶ ἔβγαλ' ἀπὸ μέσα ἓνα ὀλοκαίνουργο. Ἐρρίξαν τίς δυὸ μονέδες στὴν παλιά σκούφια τοῦ Γιακά.

Ὁ Μοργκάτς ἔχωσε τὸ χέρι του μέσα στὴ σκούφια καὶ τράβηξε τὸ καπνὶ τοῦ ἀργολάβου· τὸ κοινὸ ἀνάπνευσε. Θ' ἀρχίζανε τέλοσπάντων.

— Καὶ τί νὰ τραγουδήσῃ; ρώτησε ὁ ἀργολάβος.

— Μωρ' ὅ,τι θέλεις, καημένε, τ' ἀποκριθῆκαμε,

λεῖς νὰ πεῖς, ὥςως ἀπαντήσουμε στὸ ρώτημά σου καὶ σοῦ λύσουμε τὴν ἀπορία.

Ὡς ἀθάνατη καθαρέβουσα, τί δύναμη ποῦ τὴν ἔχεις νὰ κολοκυθίζεις τὰ κεφάλια!

Ἀφτὴ ὡς τόσο εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς Βουλῆς ποῦ τόσο ἐκθειάζεται στοὺς ξένους ὁ κ. Χαντζιδάκης καὶ τὴν κηρύχνει ἐθνικιά! Ἄς τὴ σημειώσῃ ὁ κ. Κρούμπαχος. Εἶναι ὅμως ἰσως φυσικὸ τοῦ κ. Χαντζιδάκως νὰν τοῦ ἀρέσει ἀληθινὰ, ἀφοῦ χειρότερη ἀπὸ τὴ δική του βέβαια δὲν εἶναι.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Υ. Γ. Καὶ πότε, φίλε Νουμά, μὲ τὸ καλὸ ἀρχίζει τὸ Βαρβαπαζάρο; Γιατί, καθὼς βλέπεις, ἔχουμε ὕλικὸ μὲ τὸ τσουβάλι.

Maurice Maeterlinck

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Κι ἂν γυρνοῦσε καμιά μέρα,
Νὰ τοῦ πῶ τί πρέπει;
— Πές του πῶς τὸν καρτεροῦσα
Ὡς ποῦ νὰ πεθάνω...

Κι ἂν ἀκόμα μὲ ρωτᾷ
Μὴ γνωρίζοντάς με;
— Μίλα του σὺν ἀδερφή του·
Ἵσως ὑποφέρει...

Κι ἂν ρωτᾷ ποῦ εἶσαι, τί πρέπει
Νὰ παντήσω; — Δός του
Τὸ χρυσὸ μου δαχτυλίδι
Δίχως νὰ μιλήσῃς.

Κι ἂν γυρεύῃ νὰ μάθῃ ἔρρη
Γιατί ἡ κάμαρη εἶναι;
— Δεῖξ' του τὴν ἀνοιχτὴ θύρα,
Τὴ σβησμένη λάμπα.

Κι ἂν μὲ ρωτᾷ τότε
Γιὰ τὴν ὑστερὴν ὥρα;
— Ἀπὸ φόβο μήπως κλάψῃ
Πῶς γελοῦσα, πές του.

Μετάφραση ΤΙΜΩΝΑ

κ' ἐμεῖς, ἔννοια σου, θὰ κρίνουμε σὰ χριστιανοί.

— Σταθῆτε μιὰ στιγμὴ νὰ βῆξω λιγάκι γιὰ νὰ καθάρω ἢ ὡνὶ μου.

— Μὰ ἔλα, ἔλα, ρώναζε τὸ κοινὸ, κάμε γρήγορα!

Ὁ ὑπομονετικὸς ἀργολάβος ὥστόσο κοίταξε τὸν οὐρανόν, στέναξε, σήκωσε τίς πλάτες του καὶ προχώρησε λίγα πατήματα.

Πριχοῦ ἱστορήσουμε τὸν ἀγῶνα τῶν τραγουδιστᾶδων θᾶτανε καλὸ νὰ γνωρίσετε τὸ χαρακτήρα καὶ τὴν ποιότητα καθενὸς ἀπὸ τοῦτα τὰ πρόσωπα.

Ὁ Ὀμπαντόνης, ποῦχε ἀληθινὸ ὄνομα Ἐβγκράφ Ἰδανόφ, κρᾶζονταν ἔτσι ἀπὸ τοὺς χωριάτες γιὰτ' εἶχ' ἐξωτερικὸ τιποτένιο, μὰ ταραγμένον πάντα. Εἶτανε μιὰ λέρα, ἓνας ντθορόδης διωγμένος ἀπὸ τὸν ἀφεντικόν του καὶ ποῦ δίχως πεντάρια στὴν τσέπη, κάθονταν τσιμποῦρι στὴν πλάτη τ' ἄλλουνοῦ γιὰ νὰ ξεφαντώσῃ. Εἶχε κατ' ἐφύσει τάχατες, ποῦ τοῦ δίνανε τσᾶϊ καὶ ρακί, μὰ αὐτὲς εἶτανε ψευτεῖς. Ἡ συντροφιά του δὲν εἶτανε καθόλου εὐχάριστη καὶ ἤθελε νὰν τοῦ κάνουμε καὶ δῶρα! Εἶτανε μάλιστα πολὺ βαρετὸς μὲ τὴν ἀτέλειωτη φλυαρία του, τὴν ἀδιακρισία του, παίρνοντας μὲ τὸ παραμικρὸ θάρρος, καὶ τὸ σπασμωδικὸν τοῦ γέλιου. Δὲν ἤξερε οὔτε νὰ τραγουδήσῃ, οὔτε νὰ χορεύῃ, ποτὲ ἐξυπνος λόγος